

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Ineriatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pred našim prvim izobraževalnim tečajem.

Učiteljstvo, združeno v našem poverjenstvu, priredi svoj samoizobraževalni tečaj, ki bo trajal od 25. do 31. avgusta t. l.

Ta tečaj je priča, kako stremi za razširjenjem svojega znanja in je dokaz, kako ceni znanje. Povedati je treba to vsem, ki so videli v naših opazkah o »akademski« izobrazbi nekako omalovaževanje znanosti kot take, omalovaževanje osebe, ki so dosegle akademsko izobrazbo.

Ne! Obsodili smo le tako znanost, ki hoče postati sama sebi namen. Tako znanost je brez pomena, ker ni v službi človeštva in ker se skriva pod njo največje osebnosti, koristolovski nameni nje apostola. Znanstveniki, ki iščejo sebe namesto velike, čiste resnice, nimajo svetu ničesar povedati in so samo sleparji javnosti. Nasprotniki, škodljivci so vede same, ker jo ponižujejo in diskreditirajo. Namesto iskanja resnice goje umazane spekulacije, ki so danes spričo ogromnega razvoja naravnih ved in vsestranskega specializiranja toliko lažje.

Drugo vprašanje je, ali je res takozvana akademska izobrazba višek vse znanosti. Univerza skuša zbrati vse znanstvene izsledke, ki jih je človeštvo doseglo. S tem je dano njeno poslanstvo, ki ji ga ne odreja nihče. Kdor hoče pokazati v znanosti pot še naprej, si mora kolikor toliko prisvojiti vse ono, kar je človek že razkril. Pri tem delu je vseučilišče tako velikega pomena, da ga ne more utajiti najhujši reakcionarec.

Toda pomenjalo bi teptati znanost samo, njeno svobodo, njen razvoj, ako bi jo uradno upregli in ji določili poti, po katerih sme. Z drugo besedo: znanost so vendarle ustvarjali poedini duhovi, čisto tudi vsej uradni dovoljeni »znanosti« na kljub. Razvoj znanosti se ni omejeval na poedine slove, ampak je šel suvereno preko vsega obstoječega. To je namreč dano že v njegovi namenu samem, v pravem namenu vede, da koristi vsemu človeštvu brez ozira na družabni ustroj. Le tako more dobiti veda oni veliki sijaj, ki ji gre po pravici.

Daneš vidimo, da se ne išče akademska izobrazba radi idealnih ciljev, koristiti človeštvu, temveč radi trde borbe za obstanek. To se ne da utajiti. Če pa se išče taka izobrazba zgolj radi udobnejšega življenja, radi ugodnosti, radi družabne pozicije in moči, kdo bo imel pred njo ono spoštovanje, ki ga ima pred nesebičnim, altruističnim raziskovanjem naravnih zakonov? Ni hče se ne roga čistemu stremelju po dosegi znanja, tudi če ne nosi visokoletečega naslova »akademsko«, smešno pa je snobistično teženje učiteljstva, ako gre za akademsko izobrazbo zgolj radi privilegijev in radi ničesar drugega. Ako nam imajo višje pedagoške šole proizvajati take »še tovarišice«, potem bomo imeli od teh šol več škode kot dobička. Tudi to moramo enkrat naravnost povedati.

Znanost je velikega pomena za človeka in silno posega v tok njegove usode. Toda znanje ne sme še poglabljati prepado med ljudmi. Znanje ne sme ustvarjati nove, obsodane aristokracije, temveč mora pomagati izenačevati nas, nivelirati družbo.

Nikdar ne bo znanost boljše vršila te naloge kakor tedaj, če bo služila vsemu človeštvu namesto poedincem, kakor se godi danes. Več je vredno znanje, ki je postalo splošna last in ki pomaga človeku lajšati življenje in borbo za obstanek kakor vsi zakladi, zakopani v mrtvih knjižnicah in zavodih. Zakaj v središču vsega je in ostane samo človek!

Vnovič pozivamo učiteljstvo, da svoje znanje poglobi, da se resno loti samoizobraževalnega dela. Pozivamo pa ga pod pogojem, da svojega znanja ne smatra za dekoracijo, s katero se razlikuje in odlikuje pred drugimi, ampak da ga da ljudstvu. Tečaj bo razpravljal o vzgoji in šoli, o vprašanjih, ki so pereča. Že izmenjava misli o tem je med nami potrebna in koristna. Prepričani pa smo, da bo marsikdo pridobil za delo v javnosti. Učitelj je posredovalec med znanostjo in njeno uporabo v širokih ljudskih plasteh, zato si mora biti na jasnem o vprašanjih vzgoje in šole. Doba, ki se nagiba zatonu, je vse preveč malikovala intelektualizmu. Preveč je učila in premalo učila živeti. Premalo je oblikovala človeka v zdravega, polnovrednega, dobrega uda družbe, premalo je iskala njegovo srečo. Ni videla naravnih

vrednost, samo varljivi fantom uživanja je čarala v zrak in poniževala človeka do živali. S tem je vrgla sovraštvo v množice ter jih razprla. Sam učitelj se je ljudstvu odtujil in šola se je oddaljila od življenja. Prepada je zazijal med narodom in eno najpotrebnejših njegovih ustanov, in težke posledice sta začutila oba, ljudstvo in tisti, ki bi moral biti njegov pravi učitelj in voditelj.

Vsi čutimo to, a je prvič, da se tovariško, prijateljsko pomenimo med seboj o vsem. Nove vzgojne naloge nas čakajo, novo mladino hočemo vzgojiti, preurediti moramo današnjo šolo v praktično delovno šolo, ki bo pravičnejša našemu kmetškemu narodu, poživiti hočemo ljubezen učiteljskega dela tega naroda. Naše tovarišice imajo pred seboj obširno polje, dvigniti šoli odrasla dekleta, svetovati jim in voditi jih, da bodo kdaj razumne, vrle žene in matere, nosilke sreče in kreposti v naših kmečkih in delavskih rodbinah. To niso majhni cilji. Vredni so truda in boja, vredni so ognja najboljših med nami. Zato je potrebno, da že pridemo skupaj, da se razgovorimo.

In je potrebno, da gremo potem na delo, poživljeni in s postoterjenimi močmi.

Zadavrski.

Podrobni spored za prvi učiteljski izobraževalni tečaj v Ljubljani.

Veliko število priglasenih. — Tečaj bo temelj vsemu bodočemu sistematičnemu delu. — Lepa udeležba in zanimanje s strani učiteljic. — Konstituiranje potrebnih stalnih odborov za vodstvo samoizobraževalne akcije v šolskem letu 1927/28.

Poverjeništvo javlja vsem priglasencem, da se vrši izobraževalni tečaj v dneh od 25. do 30. avgusta 1927 po sledečem sporedu:

Četrtek 25. avgusta: Organizacija učiteljske samoizobrazbe. (A. Hreščak).

Petek 26. avgusta: Nравstvena vzgoja. (J. Pahor).

Sobota 27. avgusta: Kmetška delovna šola. (J. Dolgan).

Nedelja 28. avgusta: Skupen izlet.

Ponedeljek 29. avgusta: Izvenšolsko delo učiteljic. (J. Ahtikova).

Priprava učiteljice za izvenšolsko delo. (M. Umbergerjeva).

Torek 30. avgusta: Metoda izvenšolskega dela. (M. Dolganova).

Gospodinjski tečaji. (Sušnikova).

Torek 30. avgusta: Poslovilni večer.

Predavanja in diskusije vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Vodstvo samoizobraževalnega tečaja je poverjeno sledečim odborom:

I. Osrednji odbor za samoizobrazbo v šolskem letu 1927/28. je sestavljen sledeče: Tov. Alojzij Hreščak, Jože Pahor, Vilko Mazi, Janko Polak, Josip Dolgan, Rudolf Mencin, Milka Umbergerjeva, Josipina Ahtikova, Leopoldina Kosova, Angela Vodetova, Marija Pleškova. Zastopnik poverjenstva v tem odboru je tov. Rudolf Mencin.

II. Administrativni pripravljalni odbor za tečaj od 25.—30. t. m. v Ljubljani:

Tov. Mira Engelmanova, predsednica; Janko Polak, preds. namestnik; Albin Smole, tajnik ter zastopnika poverjenstva tov. Josip Kobal in Rado Grum.

III. Tehnično vodstvo tečaja je poverjeno sledečim tov. in tovarišicam:

tuj trg in grad, tuj ves je kras, oh naši so samo grobovi.«

Narodno zavedno učiteljstvo v Julijski Krajini zgineva z brzino solne svetlobe. Dnevno beže s teptane rodne grude in sedaj nas je tu že do 100 »pravno brezdomovinskih izbeglice«, ki štejemo kontraktualne polplačice in s srahom gledamo v svojo bodočnost z upanjem, da nam poreče rodna mati odrešena domovina: »Oddahni se otrok moje ukradene hčeric, ker si truden naporov in bičanja na potujčeni zemlji!« Dnevno se odpirajo grobovi; za vzornim značajem Možina je odšel naš starosta Tomaž — najstarejša korenika —; ostanejo le oni, ki oblačijo črne srajce in s tem črne svoje značaje, a redčijo se tudi njih vrste, ker prihajajo gospodarji iz južne Italije, ki znajo naše malčke bolj asimilirati — veliki domovini. Pobratima draga izza mladostnih let, blagoslovljen bodi Vajin grob, saj je lepše življenje v njem, nego trpljenje prodanih duš na njem »Na potujčeni zemlji!«

V našem »Učiteljskem listu« v Julijski Krajini sem pisal leta 1923. o našem Tomažu Jugu daljše vrste.

Zlat, kremenit značaj je naš Tomaž. Neomahljiv, veren do obdobjanja in spoštovan od vseh, ki poznamo vrline tega plemenitega srca in darove njegovega vedrega duha. Naši vrli Solkanci ga tudi ljubijo kot svojega vzornega učenika in največjega do-

Poverj. Andrej Skulj, Alojzij Hreščak, Josip Dolgan, Josipina Ahtikova.

Vse informacije glede prehrane, stanovanja itd. daje administrativni pripravljalni odbor (glej točko II.).

V splošnem veljajo sledeča navodila: Prihod udeležencev tečaja v Ljubljano je določen na dan 24. avgusta.

Vsak udeleženec(ka) naj se še isti dan javi pri pripravljalnem odboru v pisarni poverjenstva (Učit. tiskarna) od 14. do 21. ure. Prijave bosta sprejemala tovarišica ga. Mira Engelmanova in tov. Albin Smole. Za poznejše prijave poverjeništvo ne prevzame nikake obveznosti. Stanovanje za tovarišice je v Akademskem kolegiju, za tovarišice pa v Invalidskem domu. Hrano imajo vsi udeleženci, (kateri nimajo že sami preskrbljene) v Uradniški menzi, Sv. Petra cesta (v poslopju hotela Tratnik) in velja celodnevna prehrana (brez zajtrka 13 Din, z zajtrkom 15-50 Din).

Vsa ostala podrobnejša navodila dobi vsak posameznik(ica) dostavljena po pošti. Eventuelne informacije dobite na dan zglasitve.

Doslej se je javilo osebno oziroma potomo društva 101 udeleženec, in sicer 44 tovarišev in 57 tovarišic, ki se tečaja sigurno udeležijo, dasi nekatera društva še niso javila udeležbe. Javljenih odnosno predlaganih pa je mnogo več in bo vodstvo tečaja nominiralo one, ki bodo prišli v pošte.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvo Ljubljana, dne 16. avg. 1927.

Andrej Skulj poverj. Josip Kobal, tajnik.

brotnika, saj so hodili vsi k njemu v šolo. Srce se mi zmehča, ko slišim njegov nauk v sedanjih težkih dneh narodnega trpljenja: »Ostanite zvesti veri svojih očetov in besedi svojih mater!«

V slavnostnem govoru ob praznovanju petdesetletnice goriškega učiteljskega društva 8. julija 1923 sem povdarjal njegovo organizatorično delo v našem stanu. Natisnjen je v »Učiteljskem listu«.

Za štirinajst let je brezobzirna smrt skrajšala moje voščilo. A delo Tvoje je večje nego smrt, nepozabni Tomaž! Delo Tvoje je pomnožilo to število s samim seboj in 14 × 14 + 4 = 200. Preko dve stoletji bo Tvoje delo živelo pod Sv. goro v Solkanu in Tvoj spomin z njim, a naš kmet bo še govoril sladko materino govorico, ker narod ne izumrje, vsled našega šolskega dela — živi večno. Ker si učil petdeset let ljubiti dom in rod, bo imel ta po svoji na videz potujčeni zemlji petstoletni hod.

Kot enosredmdesetletni starček je pisal našemu društvu ob petdesetletnici med drugim sledeče doslovne besede: »Voščim in želim vam še nadalje sedanje edinosti in sloge, da bode naše petdeset let staro učiteljsko drevo še nadalje košato rastlo ter svoje veje izobrazbe in omike blagodejno razširjalo v dušno in telesno, časno in večno srečo si želečega človeštva. V edinosti in slogi je življenje in moč, nasprotno razpad in pogin.«

Izvenšolsko delo učiteljic.

Zdi se, da je govorila tovarišica gđ. Godčeva v imenu pretežne večine slovenskih učiteljic; sicer ne formalno, pač pa meritorno.

Prav je, da premišljamo o vzrokih indolence učiteljic z ozirom na njihovo izvenšolsko in organizatorično delo, ker spoznamo vzroke nam bo dalo v roko sredstva za njihovo izločenje. Toda čas hiti, in nič ne bi bilo neumestneje od volje, priklicati na itak neveselo obzorje še neprodirne megle splošne akademije vseh mogočih pro in kontra razlogov za intenzivnejše izvenšolsko delo učiteljic.

O da! Vzrokov je mnogo, premnogo! Kriva je ženska narava, kriva predizobrazba, organizacija, osebna brezbržnost, prezaoplenost, moški tovariši, okolica itd. itd. V vseh teh olajševalnih okoliščinah bi pa dognala izčrpna diskusija gotovo tudi oteževalne. Vsaka stvar ima svojo dobro in slabo stran. Ni luči brez teme in čim jačja svetloba, tem večja tema.

Daleč od rekriminacij! Čisto odvisno nam je vprašanje, kje je večja krivda, kje manjša in kje je sploh ni. Izpraševanje vesti za preteklost naj opravi vsakdo samostojno. Nočemo, da bi večerajšnji grehi obteževali tehtnico bodočnosti!

Eno samo je važno in naj prevpije morje indolence v preteklosti: Brez učiteljic ni mogoča kulturna misija slovenskega učiteljstva, ni mogoča demokratizacija izobrazbe in ni mogoča reforma današnje, ljudstvu tuje učilnice v vzgojevalnico!

Mislím, da o tem diskusija ni potrebna. Če bi še nadalje skoroda tričetrtinski kontingent slovenskega učiteljstva bojkotal to vitalno nalogo slovenske ljudske kulture, stoji učiteljska organizacija brezdomom na pred popolnim polomom svojega prosvetnega poslanstva.

Brezpomembni bi bili rezultati o krivdi in nekrivdi v trenutku, ko prešinja organizacija zavest dolžnosti do ljudstva, v katerega službo je postavljena. Od tega trenutka dalje postaja pa sodelovanje učiteljic v izvenšolskem prosvetnem in vzgojnem delu tudi življensko vprašanje organizacije same.

Tako pojmovano, zahteva to vprašanje čisto svojevrstne razprave. Izvenšolsko delo tovarišic je le del splošnega kulturnega dela vsega učiteljstva. Zato se mora obravnnavati le v tej zvezi, v splošnem okvirju. Skupno nam je, da se poglobimo v bistvo tega dela, ter sestavimo na podlagi tega spoznanja minimalen in maksimalen program. Na realizaciji tega programa morajo sodelovati tovarišice in tovariši — celokupno učiteljstvo — z ono vneto, z onimi čutom za odgovornost, brez katerih uspehi niso možni, brez katerih postaja pa tudi vsako delo neznosno breme, ki jemlje delavcu samemu vsak optimizem in elan ter ga izpreminja v sužnja njegovega žledoda.

Šele skrbno sestavljen načrt nam bo pokazal, kje je mogoče skupno delo tovarišev in tovarišic in kje se mora izvršiti diferenciacija.

Postavljen cilj zahteva obravnavo medtode, ki vodi do njega. Organizacija mora pokazati pot do smotra vsakomur, ki ima dobro voljo stopiti v službo prave ljudske kulture. Med obtoženci jutrišnjega dneva ne sme stati organizacija na prvem mestu. Bog ne daj! Zaigrala bi svojo svrhu in av-

Pritisnila je fašistovska doba, odsekala je to mogočno drevo naše organizacije, udarila je pastirje in jih zapodila po svetu, zaplakali smo vsi ter naš petinsedemdesetletni Tomaž z nami; a tolažil me je sivi starček in s preroškim glasom mi je slovesno trdil: »Še ni vseh dni konec, veliki mu petku je še vedno sledila velika noč!« In recital mi je:

»Le vstani, vborni narod moj,
do danes v prah teptan,
pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!«

Z njim se je na Goriškem 14. maja 1869 rodil slovenski učitelj, povzpел se je v krepkem polstoletnem delu za narod, ki je danes po duhu in trpljenju velikan; umrl je z njim slovenski učitelj »Na potujčeni zemlji« in pokopan je v Julijski Krajini pod Sv. goro, ki ustvarja čuda z našim narodom:

»Zadali so tisoč morilnih mu ran,
pač moral bo izkrvaveti!
A krepek, a silen je ta velikan
in hitro jim noče umreti.«

Umrli je njegov učitelj — a narod ne umrje in pozdravljen bodi preko granice sveži Tvoj grob in rod, ki na njem — moli — za vstajenja dan!

Sin planinskega raja.

LISTEK.

† Tomaž Jug.

Nestor goriškega učiteljstva.

Umrli je 25. julija t. l. v Solkanu pri Gorici Tomaž Jug, šolski ravnatelj v poštoju in posestnik. Poznalo ga je vse goriško zavedno ljudstvo, ker je posegal s svojo krepko roko, bistrim razumom in zlatim srcem do predvojnega dobe v vse javno življenje na tej zasluženi zemlji. Bil je odlični narodni delavec v Lavričevi, Tonkličevi, Gregorčičevi in Gabrščkovici dobi goriških Slovencev.

Rodil se v Solkanu 20. decembra 1841 v družini malega trgovca, posestnika in godca na klarinet. Njegov oče Andrej je prišel iz Volč pri Tolminu in jaz pravim, da je bil naš Tomaž sin Gregorčičevega planinskega raja, od kod je bila tudi njegova zakonska družica. Njih sin je dr. Rihard Jug, sanitetni polkovnik in priznan zdravnik-strokovnjak v Ljubljani. Drugi sin Milan je pa ostal na očetovem domu, da ozaljša in zrahlja grob svojim dragim roditeljem, ker se je uresničilo prerokovanje našega planinskega slavca, ki poje:

»A zdaj zatrt je tod naš glas,
in tuji krog zvane glasovi,

toriteto. Vsak čas mora biti organizacija v stanu, da dvigne obtežilni prst in pokaže na posameznika, ki se odtega svojim dolžnostim. Če pa organizacija ne izvrši vsega pravičnega dela in ne usposobi svojih članov za najnujnejšo njihovo nalogo, ne bo nikdar zbrala v svojem naročju dovolj avtoritete, da bi uklonila indolentne in sebične parasite svoji volji. Vsaka tudi najmanjša naloga postane neizvršljiva, ako ni pripravljena z vso potrebno resnostjo.

Koliko več resnosti je treba v našem slučaju, ko gre za biti ali ne biti organizacije same, za življenski pokret celokupnega učiteljstva, za edino možno kulturno oplojitev našega naroda.

Brez oklevanja mora organizacija na delo, brez oklevanja ji morajo stati ob strani vsi člani brez izjeme. Čim je ta dolžnost storjena, ne bo težko ustvariti v naših vrstah onega javnega mnenja, ki bo brez usmiljenja obsodilo vsakega zajedavca na našem živem telesu. V tistem času ne bo več kriva predizobrazba, niti organizacija, niti specifičnost ženske narave. Krivi bodo le posamezniki, toliko moški kakor ženske. Toda ti krivci se ne bodo več skrivali v senci splošne brezbrčnosti, marveč bo zopet najnujnejša naloga organizacije same, postaviti jih na oder vse slovenske javnosti.

L. H.

Za samoizobrazbo!

Kljub južnemu solncu in počitku se čutim primoranega da o tako važni zadevi nas vseh ne gledam ob strani, kakor je članek pod zgornjim naslovom od tov. Zadravškega v »Učit. Tov.« v 3. številki.

Prečital sem ga enkrat, dvakrat in vedno sem obstal na mrtvi točki. Nastopiti moramo enkrat z vso odločnostjo za to, da bomo stvorili skupno organizacijo, najmanj pa stopili v najožje stike z vsemi učitelji ljudskih, meščanskih, srednjih in visokih šol v glavni točki, t. j. kako bomo skupno reorganizirali šolstvo, pričenši z otroškim vrtem.

Naša zahteva po višji izobrazbi naj ne sloni na pogoju izboljšanja gmotnih razmer, ampak se mora prilagoditi sedanjemu času, ko nas kliče in krvavo potrebuje narod. Pri tem našem principu pojdemo preko vseh uradnih uniform, sabelj in perjanic po znanem pregovoru: Če zahtevamo večjo izobrazbo za učitelje, ako zahtevamo, da imej tudi učitelj prost dostop z vsemi pravicami na univerzo, ni to nikaka smešna zahteva, temveč je isto, kakor bi kmet zahteval meščansko in drugo strokovno šolstvo za svojo višjo izobrazbo, povdarjajoč, da osnovna šola popolnoma ne zadostuje v sedanjih dobah za poklic kmetijstva.

Ne pričakujemo od znanja »vekovite« pridobitve. Naša smer naj bo prerojenje naroda, pričenši s prvim šolskim letom. Sholastična disputa o »Leonardu« Merežkovskem naj gre mirno mimo nas.

Glede reorganizacije univerze pustimo proste roke v to poklicanim, nas more tanjšati samo ono šolstvo, s katerim živimo, kateremu posvečamo vse!

Pač pa naj bo naša glavna zadača, kako bi reorganizirali naše borno učiteljske. Pri tej reorganizaciji moramo sodelovati v največji meri.

O tem vprašanju sem tudi jaz podal v »Učit. Tov.« par misli. Odpade naj vsako argumentiranje o pomanjkljivosti učiteljske, specialno v pedagogiki, kar je vsakomur znano!

Držimo se gotovega temelja reorganizacije in na tem temelju zidajmo.

Moje mnenje je, da tako aktualno vprašanje, kakor je izobrazba učiteljev, ne spada pred širok forum skupščine, ker sem mnenja, da bi skupščina ne mogla izkrista-

lizirati točnih in premišljenih predlogov. Radi teh svojih predsodkov sem na skupščini o tem vprašanju molčal. V svrhu realizacije naše izobrazbe in samoizobrazbe — jaz namreč to temeljito ločim — bi bilo potrebno, da društveni odbori, oziraje se na mnenja članov, pošljejo poverjeništvu konkretne predloge: kakšna naj bo reorganizacija? Poverjeništvu naj nato skliče anketo, oziraje se na ožji krog članov in odpošlje predloge glavnemu odboru UJU v Beograd, ki naj napravi vse mogoče korake, da se vsaj nekaj preokrene.

Za svojo osebo sem že podal v »Učit. Tov.« predloge glede »Pedagoških institutov«, ki naj bodo podlaga samoizobrazbi in

predloge glede reorganizacije. Tudi tovariš Pibrovce je podal svoje predloge, a potem je vsa stvar ostala na mrtvi točki, čakajoč, da pridemo enkrat do realnih sklepov.

V svrhu samoizobrazbe se oprimimo v prihodnjem šolskem letu z vso vneto pedagoških krožkov, uredimo jih sistematično glede predavanj, povabimo strokovnjake od drugod, da nam predavajo, poživimo stvarne debate, zainteresirajmo vse učiteljstvo za sodobno šolstvo, ustanavljajmo pedagoške knjižnice z modernimi deli vsaj v okrajnih učiteljskih knjižnicah, prirejjamo tečaje vseh strok in mrtva točka bo oživila.

Bol na Braču, v juliju 1927.

Slavko Mrovlje.

Nevarna igra.

(Glas preko meje.)

Poslušajte glas izza meje! Glas moža je, ki je gledal krivico, katero so nad soto varški učitelji izvajale italijanske oblasti, glas moža je, ki klone potrbi ob krivici, katero so tovarišu pošteniaku doprinesle rodne oblasti.

Kdo izmed nas bi si mogel predstavljati mater krivično? Od daleč smo gledali iz suženjstva tja čez mejo in smo verjeli, da je tam za nas pravica in ljubezen. Ali glejte!

Težko doživetje je šlo mimo nas in kot črna senca je padlo v naše duše spoznanje, da smo se varali.

Človek, katerega je krivica izgnala iz rodni kraj, je šel iskat zavetja v svobodno domovino, pa je v stiskah in revah spoznal, da je poglana krivica svoje korenine v dolž in v šir po vsej zemlji. Lepa bi bila zavest v srcu trpinovem, da bi bil sprejet po letih krivice in trpljenja med svobodnimi brati s pravico in ljubeznijo.

A zgodilo se je drugače. — In bilo je tako.

Tovariš pošteniak, ki ne zataji svojega prepričanja nikoli, oče peterih otrok, je bil odpuščen z drugimi slovenskimi učitelji koncem leta 1926. in je vložil prošnjo za sprejem v službo v Sloveniji v začetku meseca februarja.

Tovariš je čakal doma, da dobi odgovor, oziroma naznanilo za nastop službe. Med tem je dobil sporočilo od znanca, da šolska oblast nima njegove prošnje v rokah. Tekel je zato v Trst na konzulat in bojazni, da prošnja ni bila odposlana. Tam najde vse v redu. Vpraša preko meje, zopet negativni odgovor. In šele po nekaterih intervencijah dobi od šolske oblasti odgovor, da je prošnja prispela na mesto 5. februarja, da pa ni zanj mesta in če bo, da ga prosilec že dobi.

Tako! Ali je bilo zavijanje potrebno? Kakšno sodbo si ustvarjamo slovenski učitelji v Primorju o oblasti v svobodni domovini? Pa dodajmo povesti še konec!

Drugi tovariš, samec z zadostnim številom let za penzijo, prosi službe v istem okraju šele v začetku marca in glejte čudo, s 1. aprilom je bil že nastavljen. Ne zavidamo tovarišu mesta, zaslužil je mir po letih trdega boja. Ali on in vsi bodo priznali, da se je zgodila krivica.

Danes, po dva in pol mesečnem čakalju je prvi tovariš nastavljen.

Tretji tovariš je bil provizoričen in so ga italijanske šolske oblasti potiskale tja in sem. Naposled je ostal brez službe. Obrne se s prošnjo preko meje; ali od tam dobi odgovor, da imajo oblasti nalog shediti in ne smejo nastavljeni novih uradnikov. Tovariš je poročen in ima troje otrok.

Vprašamo vas, ki čutite odgovornost za to, ali ni moralno zlo, da puščate slovenskega učitelja, očeta številne družine, na cesti in se ne zmenite za njegovo prošnjo,

da bi mu odgovorili vsaj negativno. Ne samo zlo prizadeto njemu osebno, je to tudi zlo, ki pade na narod onostran meje.

Trkamo na vašo vest in na vašo zavest odgovornosti. Mi slovenski učitelji tam za mejo pa apeliramo na vse tovariše, apeliramo na UJU, na slovensko javnost, kličejo preko Ljubljane do Beograda, naj neha ta igra, kajti nevarna je. Nevarna je, ker zlostavi samozavest in neomadeževani ponos tistih slovenskih učiteljev v Primorju, ki niso hoteli kloniti glav v februarju 1926.

Pomislite malo globlje, kam lahko veda vaše početje! Naj se učiteljstvo zgleduje nad usodo teh tovarišev, koliko jih bo, ki bi si raje izvolili pregnanstvo in brezposelnost, kakor pa, da bi se vpisali v A. N. I. T. (fašistovska organizacija)? Lahko jih boste našli na prste. In glejte, dokler je učitelj prost, neomadeževan, hodi zravnjan med narodom. Ljudstvo vidi v njem moža, katerega mu lahko zaupa. Tak učitelj je zgled narodne samozvesti. Nasprotno vplivajo ljudje, ki so se vdali oportunitizmu in so sklonili glave, porazno na narod. Sveta dolžnost svobodnih bratov in dolžnost svetne politike v svobodni državi je, da skrbi in čuje nad kulturo rodni bratov v tujini, posebno če jim je udejstvovanje kot narodni zajednici prikrajšano ali onemogočeno.

Drugo zlo je škoda na ugledu učiteljstva med ljudstvom in še večja pa sramota pred tujci, ravno pred ljudstvom, katerega mogotci so postavili učitelja na cesto. Lahko so si v svesti korenitega učinka dane kazni.

Čemu puščate učitelje-može na sredi ceste v posmeh in radost tujcu, v strah in ponižanje ljudstvu in sotovarišem? Kakšna je vaša politika?

Tristo nas je tu, tristo mož, ki nas ni omamilo ne dobrikanje in ne ostrašila pretinja tujčeva. Ali nas hočete pokopati sami?

Povejte odkrito!

Mir.

Novi načrti reorganizacije kmetijskih šol v celi državi.

V naši državi imamo 20 nižjih in specialnih kmetijskih šol, kjer dobivajo ukažljivi kmečki fantje strokovno izobrazbo.

Te šole, od katerih je 13 dvoletnih, a 7 enoletnih, delimo lahko v tri skupine: v zemljodeljske, živinorejske in sadjarskovinarske šole.

Da vidimo neznatnost tega števila za naše kmetijstvo, se moramo spomniti industrijske Čehoslovaške, kjer so kmetijsko pridelovalne metode boljše od naših. Dočim se Čehoslovaki ponašajo s svojimi čez 200 kmetijskimi šolami, tavamo mi, ki smo čisto agrarna država, z beraškim številom 20. Od 33 oblasti ima edino mariborska dve šoli, 18 oblasti po eno šolo, a 14 niti

ene. No, končno so tudi pri nas začutili potrebo globoke reorganizacije že obstoječih šol.

Kmetijsko ministrstvo je posvetilo letos največjo pozornost porastu kmetijskih šol in njihovi reorganizaciji, držeč se pri tem principa, da mora imeti najprej vsaka oblast v najkrajšem času svojo kmetijsko šolo in šele potem, da se more na račun državnega budžeta povišati število teh šol v posameznih oblastih.

V novem budžetu je dana kmetijskemu ministru možnost da otvori že letos 10 novih kmetijskih šol. V duhu navedenega principa za otvoritev teh šol, ali vendar tudi preko njega, je ministrstvo odločilo, da teh 10 šol odpre v sledečih krajih: Škofja Loka za ljubljansko oblast, Rakičan, Nikšić za retsko, Požarevac za požarevsko, Zaječar za timoško, Kragujevac za šumadijsko, Užice za užiško, Prokuplje za kosovsko, Leskovac za niško in Tetovo za skopsko oblast. Sklenjeno je tudi, da se v bližnji bodočnosti osnuje še 11 takih šol za ostale oblasti.

Razen tega je bil pred kratkim sprejet predlog načelnika oddelka za kmetijsko šolstvo na konferenci vseh načelnikov za reorganizacijo naših starih kmetijskih šol in okrožnih kmetijskih postaj in za organizacijo novih. Glasom tega predloga se sprejme v Kraljevu v cilju izkoriščanja prekomernega števila poslopij in velikega posestva, počeni z novim šolskim letom, dvojno število učencev, t. j. namesto dosedanjih 30 se bo te jeseni sprejelo 60 učencev. V Mariboru se otvori poleg obstoječe srednje še specialna enoletna kmetijska šola. Na šolskih posestvih v Križevcih (286 ha), Slavonski Požegi (182 ha) in Bitolu (90 ha) se morajo organizirati še selekcijske postaje, ki jih bo organiziral in izdajal poljedelski oddelek. Novosadska vrtnarsko-cvetličarska šola, ki nima dovolj zemlje (5 ha), kakor tudi ne poslopij, se premesti v Skoplje na posestvo okrožne kmetijske postaje ali pa se bo reorganizirala. V Aleksincu se ne kupi zaželenega zemljišča (za 340.000 Din) za tamkajšnjo kmetijsko šolo za katero ni bilo doslej dovoljno zemljišča (12 ha) in predpisanih poslopij, ker bo zemljišče in poslopja prevzela vojaška oblast. Ta šola se bo preselila v Kraljevo, Prokuplje, Soko Banjo ali v kak drugi kraj.

V Prokuplju in Tetovu, kjer gredo dela zidave poslopja že h koncu, se otvori po možnosti še te jeseni nižja kmetijska šola. V Užicah se bo šoli dokupilo še 10 ha zemlje. Ako pa bi ne bilo to mogoče, se bo ustanovila namesto šole živinorejska postaja, obsegajoča tudi pašnike na Zlatiboru. V Rakičanu je treba posestvo od 200 ha znižati na 50—60 ha, ako bo tu ustanovljena samo šola. Celotno posestvo je zadržati samo v slučaju, ako se zraven šole ustanovi tudi semenska selekcijska postaja in živinorejska staja. V Črni gori je treba pregledati zemljišča v Baru, Nikšiću in Podgorici, da se osvoji končni predlog za ustanovitev živinorejske šole. V Škofji Loki mora šola dobiti svoje posestvo (vsaj 30 ha). Pri Sv. Juriju ob južni žel. se ne dovoli osnovati posebne čebelarke šole, temveč se otvori enoletni ali krajši čebelarski tečaj pri že obstoječi kmetijski šoli.

Pri okrožnih kmetijskih postajah v Srbijsi je otvoriti in Kragujevcu, Zaječaru, Požarevcu in Leskovcu specialne kmetijske šole z dveletnim tečajem, ker je tu poleg zemlje tudi dovoljno število potrebnih poslopij na razpolago. V Kruševcu se otvori samo postaja za selekcijo semen, ker drugače ni tam zadostnega števila poslopij. V Prištini je treba zgraditi poslopja za ustanovitev zemljodelske in živinorejske šole za celo Kosovo. Prav tako tudi v Peči za celo Metohijo. V Metkoviću (1 ha) in Sinju

organizacija. Mi smo mladi narod, koji treba mnogo da radi da se digne. Da stvarimo novu školu treba da radimo žilavo, zajednički. Imamo već udruženje prijatelja radne škole sa oko 2 tisuće članova, a treba da se udružimo svi, pa će i vlast respektirati zahtjeve jedne jake organizacije te nam izaći u susret. Mnogi nas ne razumiju; trebamo nove, mlade ljude, pune poleta. Naše društvo prijatelja radne škole apelira na vas da budete pioniri, apostoli ove ideje; deset dinara godišnje članarine nije mnogo i nada se da ćete se svi začlaniti kod povjerenika, ravnatelja meščanske škole g. A. Novaka, ravnatelja tečaja.

Da smo došli do ovoga da imamo naš tečajove ručnog rada imamo da zadržimo Društvo Crvenoga Krsta, koje veže sve narode svijeta ne pitajući tko je što, nego kaže samo: »Budi čovjek!« Ono služi bratu svome i sprovodi ideju Spasiteljeva: Ljubi bližnjega, čini bratu svome dobro. Služeći toj ideji razdjelilo je ono ove godine svadeset milijuna dinara za poplavljenice.

Ljudi se teško odvajaju od novaca, osobito oni koji se bave sticanjem. Mi lakše dajemo jer smo idealni, apostoli svega dobra. Kaže se: na učitelju počiva država; kakovi su učitelji takova je i država, kako spremimo narod, takav će i biti. Učitelj stvara dobru i lošu volju u narodu. Stvarimo pouzdanje u narodu da smo veliki i jaka država; to diže duh i čini državu jačom. Kako su učitelji idealni to se nadamo, da će se uskoro okupiti oko nove škole sva masa učiteljska, a život u narodu bit će bolji i sretniji, a mi ćemo biti zadovoljni, čiste savjesti, da smo ispunili svoju dužnost prema sebi i otadžbini.

L. Giba.

Škola rada.

(Predavanje inspektora J. S. Jovanovića na tečaju ručnog rada u Ljubljani.)

Tečaj ručnog rada, što ga je stvorio Podmladak Crvenoga Krsta u Ljubljani, a vodi ravnatelj meščanske šole g. A. Novak, posjetio je 20. i 21. o. m. inspektor g. Jovan S. Jovanović, urednik časopisa »Radna Škola«, kao izaslanik P. C. K. Oba dva dana održao je po jedno predavanje v školi rada.

Prvi dan održao je predavanje o značenju škole rada, koja ima da preporodi nastavu našu i pomogne do blagostanja i sreće našem narodu. Iznio je nedostatke dosadanih pedagoških metoda, koje su bile tobože očigledne i obrazovne. Ta njihova očiglednost sastojala se utome, da smo djeci pokazivali predmete, koje često nijesu mogli ili marili svi da vide. Obrazovna vrijednost tih metoda bila je u tome, da smo pitanjima izvlačili iz djece odgovore i time tobože obrazovali um. Sve je to bila varka. Prava očiglednost, kod koje sudjeluje sva čula, je u školi rada. Da dijete izvrši određeni rad, prisiljeno je da upotrijebi svoja čula, prisiljeno je da razmišlja, kombinira, da obrazuje svoj um.

Mnogo se je izmijenilo metoda u školi, a najbolja bit će ona, koja najkraćim, najsigurnijim putem vodi cilju. Naš cilj je da obrazujemo građane za život, a život znači rad. Čime ćemo ih bolje obrazovati za rad nego radom. Koja metoda može da posluži bolje našem cilju nego škola rada.

Drugi dan govorio je g. Jovanović o primjeru ručnog rada u školi, a ovdje iz našama njegove misli.

Ručni rad pomaže vrlo dobro našoj zadaći da uzgojimo zdravu djecu, zdrav narod. Mi imamo doduše učevni predmet

gimnastiku, dva sata nedjeljno, a jesmo li time učinili sve? Drugi gimnasticiraju s djecom i pod šk. odmorima; iza skučenog sjedenja po komandi, mora dijete da se pod odmorom giblje po komandi. Sve to nije ono pravo. Pogledajte tu djecu kad ih pustite iz škole kući. Ona ne izlaze, ona upravo lete iz školske zgrade i trče amo tamo kao luda. Što je to? Moraju da lete, da istroše životnu energiju, koja se u njima nagomilala kroz sate skučenog sjedenja, a koju mi tako korisno možemo da izrabimo u školi rada. U školi rada dijete neprestano gimnasticira, radi, sagiba se, diže, pravi svestrane kretnje, koje razvijaju tijelo harmonički. U radnoj nastavi ne sili se dijete da sjedi u ošim klupama nego radi kod stolova, gdje se slobodno giba. Tu nema onih zlih posljedica, koje često donasa loše sjedenje u lošim klupama.

Svijet je onakav, na kakove ga gledamo naočale, to jest kakova su nam čula, opip, vid, sluh i njuh. Naši pojmovi o svijetu, naši sudovi i sav duševni život osniva se na tome kako nam svijet prikazuju naša čula. Čim su naši pojmovi točniji, bit će i naši sudovi i zaključci bolji, a da su pojmovi točni, treba da vježbamo naša čula. Ručnim radom vježbamo sva naša čula, a u prvom redu opip, ruka.

Radna škola ne vježba samo čula, razvija um, ona razvija i čuvstva. Estetsko čuvstvo gdje će više da se obrazuje nego kad dijete radi, mašta, stvara. Moralno čuvstvo gdje se više obrazuje; kad djeci govorimo: »Čovjek treba da je milosrdan prema siromaku« ili kad majka kaže djetetu: »Sinko uzmi nož, odreži kruha i odnesi siromaku.« Majka poučava praktički i njezin će rad imati siguran uspjeh. Zajednički rad na istom predmetu kako krasno razvija smisao za društvenost.

(5 ha) je treba pretvoriti tamkajšnji kmetijski postaji v trtnice in drevesnice, ali pa ju likvidirati, ker se nahajajo na tujem zemljišču.

Torej, velikanska reorganizacija. Bodočnost bo pokazala, da li bo razen uspehov tudi kaj neuspeha. Sicer sedaj dvomimo v to reorganizacijo, ker so nas osrečili z volitvami, ki bodo pobrale gotovo mnogo denarja, namenjenega v druge svrhe.

M. R.

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Tečaj glede org. in pouka kmet. nad. šol. Kakor se je že poročalo v 2. številu našega lista se vrši v petek, dne 19. avgusta t. l. ob zaključku šesttedenskega učiteljskega tečaja na specialni kmetijski šoli v Št. Jurju ob juž. žel., katerega se udeležuje 23 učiteljev, posebni informacijski tečaj glede organizacije in pouka na kmetijsko-nadaljevalnih šolah v okvirju dosedanjega programa, za vse učitelstvo mariborske oblasti, ki se za to zanima. Tečaj se začne ob 8. uri s tozadevnimi predavanji in pojasnili že delujočih vodij kmetijsko-nadaljevalnih šol in kmetijskih strokovnjakov. Prijave naj se vpošljejo na upravo zavoda do 18. avgusta radi skupnega kosila.

—t Deška ročna dela z ozirom na kmetijski pouk v osnovni šoli je razstavila ob priliki pokrajinske skupščine v Kranju šola v Podbrezju. Upravitelj A. Lovšič nam je pokazal s svojo lično in zelo poučno razstavo kako se mora učitelj praktično udeleževati na podeželski šoli. Z zanimanjem smo ogledovali modele pravilno posajenega in s primernim in neprimernim kolom opremljenega drevesa, pravilno in napačno obrezano drevo, razne špalirne oblike sadnega drevja s tozadevnim ogrodenjem itd. Poljsko orodje v naravni velikosti in minijaturi, raznovrstni sadni modeli iz ilovice i. dr. vse to je vzbudilo pri vseh obiskovalcih mnogo pozornosti. Občudovali smo poučne risbe iz življenja kakor: načrt hiše, hleva, gnojišča, gnojilne jame ter mnoge druge iz vseh kmetijskih panog. Tak pouk otroka ne le veseli, ampak mu vcepi ljubezen do domače grude in ga izuri v potrebni ročnosti za poznejše praktično udeleževanje. Pričakujemo, da nam bo tov. Lovšič lično sam kaj več napisal o svojem ročnem pouku na podeželski šoli, za kar mu bomo tovariši s kmetov zelo hvaležni.

Pokret učiteljic.

—t Izobrazba učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru. Društvo učiteljic je poslalo ministrstvu sledečo vlogo: Učiteljice zbrane na skupščini »Društva učiteljic v Ljubljani« dne 14. maja t. l. so se pri obravnavi referata »O potrebi izobrazbe učiteljic v kmetijsko-gospodinskem oziru« soglasno izrekle za sledeče resolucije:

I. Na ženskih učiteljskih naj se uvede pouk v kmetijskem gospodinjstvu.

Učili naj bi se sledeči predmeti: 1. Hišno in splošno gospodinjstvo. 2. Nauk o živilih in prehrani. 3. Vrtnarstvo, obdelovanje njiv in travnikov. 4. Sadjarstvo, uporaba sadja. 5. Mlekarstvo in osnovni nauki o živinoreji. 6. Nega dojenčkov in postrežba bolnikov.

II. Ker ne zadošča samo teoretično znanje, naj se učiti. kandidatkinje izvežbajo v kmetijskem gospodinjstvu, praktično v treh mesečnih obveznih tečajih, ki naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: maj, junij, julij. V ta namen naj bi se maturo na učiteljsko končala z aprilom.

III. Za učiteljice, ki so že nastavljene, naj bi se vršili na državnih kmetijskih šolah v mesecih: avgust, september, oktober neobvezni trije mesečni tečaji, v katerih bi se jim nudil kmetijsko-gospodinski pouk teoretično in praktično vsaj v glavnih potezih.

IV. Na ženskih učiteljskih naj se ustanovi učno mesto za kmetijsko gospodinjstvo in naj se nastavi učiteljica, izprašana iz kmetijskega gospodinjstva z večletno prakso na kmetih.

Le tedaj, če bodo učiteljice tudi v tem pogledu temeljito pripravljene, bodo uspešno vršile svojo nalogo kot vzgojiteljice naroda. Da te naloge pri vsej dobri volji doslej nismo mogle vršiti popolnoma, se zavedamo vse učiteljice. Vzrok temu so dosedanja ženska učiteljska, ki nam v nobenem oziru niso nudila potrebne podlage, da bi se mogle učiteljice učiti v kmetijske razmere in s praktičnimi nasveti in vsestranskim pomočjo ustvariti ono nepotrebno vez med narodom in šolo, ki nastane iz medsebojnega razumevanja in zaupanja.

Za praktični tečaj je najpripravnejše, da se vrši takoj po maturi:

1. Ker se s tem nudi kandidatkam za ključna naobrazba in jim vendar še ostane nekaj časa za odpočitek pred nastopom službe.

2. Ker kandidatke še niso nameščene, odpadejo vsa supriranja in eventualni dopusti, kar je tudi v finančnem oziru najugodnejše.

3. Pomladanski čas, maj, junij, julij je najprimernejši, ker se tedaj najintenzivneje obdelujejo vrtovi, njive, travniki, takrat je lažja produkcija mlečnih izdelkov in je že prvo sadje in zelenjava za porabo v kuhinji in za konzerviranje.

Ker se nam zdijo izvedba teh naših predlogov nujno potrebna za razvoj novodobnega šolstva, prosimo, da se upošteva pri prenosu šolskega zakona. — Temu stališču

se je pridružila tudi letošnja pokrajinska skupščina v Kranju, ki je sklenila z vsemi silami podpirati delovanje učiteljic v tem pravcu.

—t Higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Od 4. julija do 4. avgusta se je vršil v Ljubljani počitniški higijenski in gospodinski tečaj za učiteljice. Tečaj je organiziral agilen »Oblastni odbor Podmladka društva Rdečega križa«. Vsled številnih udeleženk iz vseh krajev Slovenije so bile tečajnice razdeljene v dva oddelka: eden je imel pretežno higijensko, a drugi pretežno gospodinsko obilježje. Sicer pa so vse udeleženke poselele nekatera higijenska predavanja skupno.

Oddelak na »Mladiki«, ki je imel bolj gospodinski karakter, je vodila gđ. Vera Mohoričeva; oddelak v zavodu za socialno higijensko zaščito dece v »Domu Kraljice Marije«, kakor tudi sploh higijenski del tečaja je bil pod spretnim vodstvom nad vse delavnega šefa omenjenega zavoda g. dr. Dragaša.

V tečaju so delovali kot predavatelji sami znani odlični strokovnjaki zdravniki in drugi gg.: dr. Zalokar, dr. Pirc, dr. Dražgaš, dr. Rus, dr. Demšar, dr. Mayer, dr. Haus, dr. Goršič, dr. Breclj, A. Skulj, Puhar.

Poleg teorije, ki je bila ponazorena s filmom, preparati itd., je praktično delo v kuhinji, pri negi (kopanju, solnčenju, hranjenju itd.) dojenčkov in delo v raznih oddelkih na zavodu za soc. hig. zaščito dece tečajnicam nudilo čim več prepotrebnega znanja v razmeroma zelo pičlo odmerjenem času enega meseca.

Velike socialne koristi takih tečajev so nesporno in to tem bolj, ker danes v dobi fraz in lepih besedi le malokdo s praktičnim nasvetom in vzgledom v fizičnem delu kaže, da je pravi sin, prava hči svojega preprostejšega slovenskega naroda. Ravno učiteljski svetu je poverjena nadvse odgovorna in hvaljevredna naloga, da se udeležuje na ta način ter da vrže med staro šaro vsa dosedanja svetla rodoljubna gesla. A prav posebej na pa smo me učiteljice poklicane, da odvržemo od sebe ono laži visokost in vzvišenost ter da med čim širšimi plastmi našega naroda širimo kulturo na higijensko gospodinskem polju. Le dobre gospodinjice in skrbne matere, kmetijske in delavske ter druge morejo v naš narodni podmladek v naš up v našo deco pripraviti v najnežnejši dobi temelje kasnejši ponosni zdravstveno gospodarski stavbi našega naroda.

Naše šolsko in izvenšolsko delo je predvsem v izobraževanju naših doraščajočih deklet, bodočih gospodinj in mater na polju socialno-higijenskega skrbstva in gospodinjstva.

Zavedamo se naših dolžnosti in jasen nam je cilj za povzdigo higijenskih gospodinskih razmer v našem preprostem ljudstvu. Z veseljem se hočemo lotiti težkega, napornega dela ter na ta način dokumentirati, da smo res prave narodne učiteljice. Izpolniti hočemo upe, ki jih je postavil v naš Podmladek društva Rdečega križa in naši predavatelji ter smo trdno uverjene, da nam bosta pri vsem tem šli na roko tudi naša prosvetna kakor tudi politična oblast, kar smemo pričakovati že v očiščeni govori velikega župana g. dr. Vodopivca in prosvetnega šefa dr. Capudra na zaključni čajanki, ki sta pokazala s svojim posetom že med tečajem pri delu, da vesta ceniti naše delo in naš trud.

Ne več ali manj prazna politična gesla, ampak pravo požrtvovalno delo v narodu naj nas slovensko učitelstvo družijo z našim dobrim narodom. St. R. — F.

Splošne vesti.

— Izjava. Na »Edinstvo« ne bomo odgovarjali, ker hočemo ohraniti naš list resen in dostojen. Ne bomo sledili v prekanja, ki so prenikotna in zavita glede resnice, ker jih resno članstvo samo obsoja in niso vredna odgovora. Ako bi se mi posluževali takih sredstev, bi nas članstvo že davno zavrnilo. Kdor prebavi tak ton, naj ga, mi mu ne bomo sledili. Poštenost in dostojnost sta še vedno zmagali!

— Prihodnja številka »Učit. Tovariša« izide zaradi skupščine v Skoplju šele 31. avgusta, kar naj blagovolijo upoštevati čitatelji in dopisniki.

— Vsem tovarišem, ki so dovzetni za moderna šolska reformna stremljenja! Vsem onim, ki me z ozirom na pozive v »Učit. Tov.« vprašujejo radi »praktičnega tečaja in ponovne razstave« poizkusnega razreda« naznanjam, da je taka prireditev v širšem obsegu odvisna le od sklepa »Pedagoške centrale« v Mariboru, ki bo — po zatrdilu tov. predsednika — sklepala o tem na svoji prihodnji seji. Vsekakor pa name ravam razstavo svojega razreda obnoviti (na prošnjo tov. nadzornikov!) ob priliki zborovanja učit. društva v Mariboru. — Za sedaj pa je aktualen v prvi vrsti izobraževalni tečaj našega agilnega poverjenstva UJU v Ljubljani in bi ob tej priliki bilo idealno, če bi se tovariši in tovarišice, ki se hočejo poglobiti in ki so že preizkušali ter študirali učni postopek »delovne šole«, zbrali na posebnem sestanku, kjer bi se lahko pogovorili o svojih uspehih in neuspehih, o smernicah za bodočnost itd. Mogoče bi bil tak sestanek osnova za veliko »delovno zajednico«, ki bi bila za nadaljnje praktično delo posebnega pomena. Sigurno bo pa tudi tečaj vsem prištelcem znanega izreka »Graulieber Freund ist jede Theorie...« nudil marsikaj novega in zanimivega tudi v didaktičnem oziru. Tov. Pibrovce, Jurančič, Vauda, Bregant in drugi naj ne izostanejo.

Dobrodošel bi bil tudi tov. urednik »Popotniš«, ki bi nam raztolmačil svoje misli in želje glede šolske reforme pri nas. To bi bil mogočen korak naprej, kajti »čas hiti in gorje mu, kdor ostane zadaj.« Zato: Na svidenje za težnje »delovne šole«! — E. Vranc, Studenci pri Mariboru.

— Zopet otvoritev novih razredov v mariborski oblasti. Z odlokom Min. prosvete O. N. br. 48.906/27. se otvorijo v mariborski oblasti v šolskem letu 1927./28. še sledeči razredi: Srez Celje: v Grižah se ukine vzp. IV. in se otvori vzp. k I. razr., deška osnovna šola v Sv. Jurju ob Juž. žel. v 6 razr., deklška osnovna šola istotam v 5 razr., Sv. Jurij ob Taboru razš. v 5 razr., Ljubčna vzp. k I. razr., Petrovč razš. v 6 razr., Vransko vzp. k VI. razr. Srez Dolnja Lendava: Beltinci vzp. k I. razr., Ivanci razš. v 2 razr., Izakovci razš. v 3 razr., Kobilje razš. v 3 razr., Mala Poljana razš. v 3 razr., Velika Poljana razš. v 4 razr., Žižke razš. v 2 razr., Srez Dravograd: Črna namesto VI. razr. vzp. k I. razr., Lokovica razš. v 2 razr., Marenberg vzp. k II. razr., Muta razš. v 5 razr., Prevalje razš. v 7 razr., Srez Gornji grad: Nazarje razš. v 2 razr., Šmartno ob Paki se ukine vzp. k III. razr. in razš. v 5 razr. Srez Konjice: Čadram vzp. k I. razr., Sv. Kunigunda vzp. k I. razr. Srez Ljutomer: Gornja Radgona razš. v 7 razr., Sv. Jurij ob Ščavnici razš. v 7 razr., Sv. Križ pri Ljutomeru vzp. k I. razr., deška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., deklška osnovna šola Ljutomer razš. v 6 razr., Mala Nedelja razš. v 6 razr., Lokavec razš. v 2 razr., Stogovci razš. v II. razr. Srez Maribor desni breg: Črešnjevce ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Fram ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Hoče razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Pohorju ukine se vzp. in razš. v 6 razr., Makole razš. v 6 razr., Reka razš. v 3 razr., deklška osn. šola Slov. Bistrica razš. v 6 razr. Srez Maribor levi breg: Sv. Ana v Slov. goricah razš. v 6 razr. in ukine vzp., Sv. Barbara pri Vurbergu razš. v 5 razr., Sv. Jurij ob Pesnici razš. v 4 razr., Sv. Jurij v Slov. goricah razš. v 6 razr., Sv. Križ nad Mariborom razš. v 3 razr., Sv. Lenart v Slov. goricah razš. v 6 razr. in vzp. k II. razr., Maribor IV. deška osnovna šola vzp. k II. razr., Maribor II. deklška osnovna šola vzp. k III. razr., Sv. Marjeta v Pesnici razš. v 5 razr. Srez Murska Sobota: Gornja Lendava razš. v 4 razr., Markovci razš. v 4 razr., Moščanci razš. v 2 razr., Pečarinci razš. v 2 razr., Tešanovci razš. v 2 razr., Tišina razš. v 5 razr. Srez Ptuj: Sv. Bolfenk na Kogu razš. v 5 razr., Hajdina razš. v 7 razr. in ukine vzp., Sv. Janž na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Lovrenc na Dravskem polju razš. v 5 razr., Sv. Marjeta pri Ptuj razš. v 7 razr., Sv. Miklavž pri Ormožu razš. v 6 razr., Nova cerkev razš. v 6 razr., Runc razš. v 4 razr., Sv. Tomaž razš. v 7 razr., Sv. Urban razš. v 7 razr. Srez Slovenjgradec: Sv. Ilj pri Turjaku razš. v 5 razr., Slovenjgradec ena vzp., Skale vzp. k I. razr., Šmartno pri Slovenjgradcu razš. v 6 razr., Šoštanj razš. v 7 razr. in vzp. k V. razr., Velenje namesto k I. vzp. k II. razr. Srez Šmarje: Dobje vzp. k I. razr., Slivnica pri Celju vzp. k I. razr. namesto razš. v 5 razr., Šmarje pri Jelšah razš. v 7 razr.

— Samoizobraževalni tečaj v Ljubljani. Ker društva: Konjice, Kozje, Laško in Sv. Lenart niso poslala nikakih predlogov, pozivljamo »tovariše«, ki se zanimajo za ta tečaj, da takoj potom dopisnice javijo svojo udeležbo. Vabila in navodila jim dostavimo z obratno pošto.

— Nova slovenska praktična knjiga za rokotvorni pouk v delovni šoli. Tovariš ravnatelj Lojze Novak v Ljubljani, ki je znan med učitelstvom po svoji knjigi »Risanje« in po mnogih predavanjih po okrajnih društvih UJU, je pričel izdajati knjižnico »Rokotvorni pouk v delovni šoli«. Izšel je sedaj I. zvezek, ki vsebuje gnetenje in oblikovanje iz ilovice in peska ter izrezovanje iz papirja in nalepljanje. Pripravljeni smo, da bo učitelstvo to knjižnico prav toplo pozdravilo, saj pravi sam avtor v uvodu, da ji je namen dat podlago delovni šoli pri nas, ki je v nekaterih velikih državah že zmagala na vsej črti. Šola bodočnosti hoče pri poučevanju spretno izrabljati tvorno silo otroka. Tovariš Novak nam obljublja v drugem zvezku lepenkarstvo, v tretjem pletarstvo, v četrtem pa razna dela iz lesa in kovine. Lepo vrzel bo izpolnil v naši šolski literaturi in prepričani smo, da bo s svojim delom krenil iz poti teorije na pot prakse za delovno šolo. Znano nam je, da drugi naš agilni tovariš pripravlja knjižice direktno o delovni šoli in delovnem pouku v šoli. Obe deli se bosta izpolnjevali in veselili nas morajo ti pojavi, ki prinesejo nove pokrete v pedagogiki tudi pri nas. — V svojem prvem zvezku obravnava tovariš Novak v prvem delu gnetenje, v drugem izrezovanje, nadalje ornament in lepivo. Ni namen te razprave podati podrobno kritiko o delu, ker smo prepričani, da se bodo oglasili drugi naši agilni tovariši. Rečemo pa lahko, da so Novakova izvajanja tako praktična in precizna, da bo v njih mnogo našel začetnik in tudi oni, ki se je že pečal s tem poukom. Delu je pridejanih sedemnajst slik, ki izpopolnjujejo tekst tako glede modeliranja, izrezovanja in lepiljenja. Slike so naravnost mojstrsko izdelane. Cena knjižice je samo 25 Din, kar je naravnost bogatela za to bogato delo in okusno opremo in se naroča pri avtorju na II. deški meščanski šoli v Ljubljani, VII.

— Ali je res nenavadno zanimanje za deželo ali le božji blagoslov. V beograjski »Politiki« z dne 10. avgusta t. l. vidiš karikaturo: Sumadijec in Črnogorec občudujeta velikansko množico gospodov, ki nosijo kot

volilni kandidati tablice z napisi svojih strank. Nad karikaturu je napis: »Božji blagoslov«, pod sliko pa čitaš sledeče: Sumadijec: »Ima li kod vas u Crnoj gori toliko kandidata?« Črnogorac: »Bogami, da nisu nikli krumpirji (vzrasli krompirji), koliko nikoše kandidati, dobro bi bilo u Crni gorici.« — V »Jutru« tudi z dne 10. avgusta t. l. pa čitaš pritožbo iz krogov sodnih uradnikov, da jih je državni odbor pri imenovanju predsednikov za razna volišča — zapostavil, za učitelji in profesorji. — Čital sem tudi »Uradni list« z dne 3. avgusta t. l. in na žalost opazil, da se je letos pri imenovanju predsednikov volišč učitelstvo napram volitvam v prejšnjih letih zelo zapostavilo in je učiteljev to pot imenovanj le toliko, da se ne more reči: »popolnoma so nas prezrli«. — Poleg omenjenih listov pa čitam še odloke političnih oblasti in ni malo takih odlokov, kjer se učitelstvo naravnost poziva k izvenšolskemu prosvetnemu delu med narodom. Vrše se celo gospodarski, gospodinski in kmetijski tečaji, ki so namenjeni za učiteljevo izvenšolsko delo med narodom. Torej za stalno in plodnosno, večinoma neplačano delo bi bili učitelji kljub skrajno slabi plači dobri — advokati in sodnih uradnikov je bore malo med prosvetnimi delavci na deželi ali »med narodom«; ko pa je treba vleči dijete, takrat se tudi drugi spomnijo na kmeta in si pozele na deželo. Je pa tudi štednja naše države zares velika pri zgoraj omenjenih imenovanjih. Vzemimo za vzgled Mežiško dolino, ki je že dovolj znana. Dosedaj je bilo med volilnimi komisariji za okraj Prevalje pet učiteljev — sedaj ni nobenega učitelja več, pač pa je na njih mesta imenovanih ravno toliko gospodov iz Maribora. Torej bo država plačala več kakor poprej celih pet voženj l. oziroma 2. razreda iz Maribora v prevaljski okraj! Mogoče nam še zato odtegnejo kaj pri draginskih dokladah? V Ameriki je vse mogoče (pa tudi pri nas!) Med kandidati, ki imajo šanse, da bodo izvoljeni, je (mislim na celo državo) največ advokatov in po večini pravoslavni duhovnikov. Ti bodo že poskrbeli, da bomo učitelji še nadalje iz čiste stega patriotizma garali za majhen denar, oni pa bodo za svoj »trudapolen« posel vlekli dijete in skrbili, da bodo pač tudi njihovi kolegi dobro plačani. Zato pa je res glup tisti, ki še danes ne more dometi, zakaj učitelji, posebno deklarasi, delujemo za svojo osamosvojitev da delamo zase in ne za tiste, ki nas vidijo le tedaj, ko nas rabijo za lestve, da po njih lezejo kvišku. Če se učitelji z vso resnostjo oprimejo sklepov, sprejetih na skupščini v Kranju in začnemo izvrševati svoj program, bo naš res ubogi narod na deželi kmalu spoznal, da je učitelj njegov prijatelj in sotrpni, ne pa priganjač gospode, ki je našemu kmetu nesimpatična, ker ga pozna le ob gotovih ugodnih prilikah. In šele takrat, ko bodo sadovi našega pokreta že vidni, bo našemu stanu zasijala lepša bodočnost, kajti moč je danes v narodu! Za Dravo se bliska, pod Peco (nad Mežico!) že grmi. — I. G., podeželski učitelj.

— Kronski upokojenci. Delegacija ministrstva financ nam javlja uradno, da je izšla v »Uradnem listu« od dne 30. julija t. l., števil. 358/81 naredba ministrstva za finance z dne 4. julija 1927, D. R. br. 88.808 glede prevedbe kronskih pokojnin na dinarske z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Po nalogu ministrstva financ od dne 14. julija D. R. br. 88.808 bo delegacija osebno pozvala vse kronске upokojence, da vložijo prošnje za prevedbo pri bivših svojih sornih oblastvih, priklopišči dosedanjih pokojninski dekret in prizivnico delegacije, vrh tega pa tudi vse listine, na osnovi katerih je bila svoj čas dosežena osebna ali rodbinska pokojnina v kronah. Z ozirom na veliko število takih upokojencev je naravno, da se pozivi ne morejo nenkrat dostaviti, toda pričelo se je že s tem delom, ki se bo tako pospeševalo, da bo v čim najkrajšem roku dovršeno; zatorej naj se zaenkrat opuščajo vsake ustne ali pismene reklamacije.

— K telovadnemu tečaju v Beogradu se je prijavilo samo iz mariborske oblasti 30 učiteljev(ic). To je lepo in prav. Zakaj uverjeni smo, da se bodo ravno iz vrst osnovnošolskega učiteljskega vzgojili najboljše bodoči učitelji telovadbe na meščanskih in srednjih šolah. Nikakor pa ni prav, da se morajo vsi prigašenci — kljub temu, da so priložili svojim prošnjam zdravniško spričevalo in razna potrdila o sedanjem delovanju — zglasti 15. septembra osebno v Beogradu. Ta več kakor srednjeveško čudna zahteva ne bode povzročila na šolah le dober teden nereda pri pouku, ampak bode zahtevala razen truda pri dolgem potovanju še lepe desetstotoke stroškov iz že itak praznih učiteljskih žepov. Saj bode romalo — po prigrisatvi v mariborski oblasti sodeč — 15. septembra morda okrog 300—400 učiteljske v Beograd, sprejetih pa najbrže ne bode niti desetina prigrisanih. Kako bodo poklicani faktorji izbirali iz tolikega števila redke posameznike izvoljence, je sicer njihova stvar. Stvar organizacije pa je, da prepreči nered pri pouku na šolah ter obvaruje svoje članstvo nepotrebnih razmeroma visokih izdatkov za potovanje. Zato prosimo poverjenstvo, da v tem smislu intervju nira po svoji centrali pri ministrstvu, da se zahteva po osebni predstavitvi izpremeni in se to pravočasno razglašaj vsaj v stanovskih listih.

— Novi zvezki. Učiteljska tiskarna je založila novo vrsto zvezkov L. 3. a, t. j. nekaka srednja vrsta med L. 3 in 4. Zvezki so dvočrtni, imajo le ozki pas, to je osnovno črto in zgornjo črto za male črke. So to zvezki, ki si jih je učitelstvo že dolgo že

lelo. Prehod med štiri in enočinim sistemo je bil vedno občuten, zato se niso dossegli isti uspehi, kakor bi se sicer lahko botali pri lepopisju ali spisju. Pravo velikost posameznih črk pri enočinim zvezkih za deti je delalo učencem precej preglavice. To sedaj odpadej pas za male črke mu ne rekuje velikost večim črkam. Posebno do brodošli bodo zvezki za cirilico.

— Slušatelji in absolventi višjih pedagoških šol, letni sestanek se vrši 4. septembra 1927 ob 9:30 v Zidanem mostu.

Copič.

— Učne osebe za meščanske šole. Ker v šolskem letu 1927/28. še ne bo mogoče namestiti dovolj izprašanih učnih oseb na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, je dovolilo ministrstvo prosvete s svojim odlokom O. N. br. 45.567 z dne 20. junija 1927, da se prideli na te zavode tudi učne osebe z osnovnih šol. Učitelji in učiteljice, ki žele biti začasno nameščene na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti, naj vložijo pri prosvetnem oddelku velikega župana v Ljubljani tozadevne prošnje vsaj do 20. avgusta t. l. z navedbo, katere predmete bi poučevale.

— Iz pisarne velikega župana mariborske oblasti. Z ozirom na časniško vest, da je ministrstvo prosvete odredilo, da se vrši prihodnji mesec pri vseh prosvetnih oddelkih praktični učiteljski izpiti, pojasnjujem, da ta odredba ne velja za Slovenijo, ker se tu ne opravljajo izpiti učne usposobljenosti po čl. 30. zak. o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904, ampak kakor je odredilo ministrstvo prosvete z odlokom O. N. br. 49.816 z dne 6. avgusta v konkretnem slučaju v zadevi neke prošnje za dovoljenje delati izpit učiteljske usposobljenosti v Sobotici, da velja za učiteljsvo v Sloveniji za polaganje izpita učiteljske usposobljenosti še vedno odlok bivšega avstrijskega ministrstva za uk in bogocastje od 31. julija 1886, št. 6033 v smislu naredbe ministrstva prosvete O. N. br. 12.054, z dne 5. marca 1924.

— 35-letniki mariborskega učiteljskega so obhajali na poziv tov. Srečka Pečarja iz St. Pavla v Savinjski dolini svoj sestanek v Celju dne 3. t. m. Odzvali so se, razen par tovarišev, ki so bili zadržani, vsi abiturienti tega letnika in nekaj drugih gostov s prijetnim obiskom. Srečnim šolskim nadzornikom v pok. Ljudevitem Černejem. Skupni banket so imeli v hotelu »Evropa« v salonu, ki je bil za to prireditel primerno dekoriran; banket in aranžma sta delala vso čast ge. hotelirki. Na sestanku je bilo tovariško razigrano razpoloženje in živahno so se obnavljali spomini na prelepo mladost in zlasti na one burne dijaške epizode, ki so v takrat še pomemben mestu na svoj način utrjevale slovenski nacionalizem. Po skupnem slikanju so si udeleženci ogledali mesto. Ker se je večina čez noč že odpeljala je drugi dan odpadel nameravani izlet na Slatino. Sestanek pa gotovo ostane udeležencem v najlepšem spominu in uresniči naj se želja, da se v bodočnosti sestanejo vsako leto. V slovo pa tovariši, kadar od vas rožmarjev katerega pripelje pot skozi Dramlje: »Naj pride v gorco k nam, smo dobre volje tam!«

Fortunat.

— Članom Slovenske šolske Matice za Maribor-okolico. Od tovariša Kožuha iz Maribora je došlo sledeče obvestilo: Knjižge Slov. šolske Matice za Maribor-okolico hranjujem sedaj jaz, ker jih tov. Kramer ni dvignil. Prišel pa še do danes ni nikdo po nje vključiti. Poslal jih bom kratkoma malo tov. Šijanču. — Dajem gorenje vrstice tem potom v znanje članom(icam) Slov. šol. Matice za mariborsko okolico s prošnjo, da se potrudijo čim prej do tov. Kožuha odnoso do tov. Šijanča, kjer jih čakajo Matične knjige za leto 1926.

— Šolska razstava državne osnovne šole na Humu pri Ormožu. Za proslavo praznika narodnega prosvetovanja na Vidovdan je priredila tukajšnja šola že v nedeljo, dne 26. junija t. l. šolsko razstavo. Razstavili so se razni šolski izdelki, kakor risbe, deška in ženska ročna dela. Vsi izdelki so bili prav lično izdelani in sestavljeni, tako da so v obiskovalcih vzbudili novo zanimanje za našo narodno šolstvo. Ljudstvo se je seznanilo z novo panogo učnega načrta — z deškimi ročnimi deli. Ker je bilo na isti dan tukaj prošenje, je šolsko razstavo obiskalo okoli 500 ljudi iz bližnje in daljnje okolice.

— Osemrazredna osnovna šola v Toplicah pri Zagorju o. S. je priredila ob sklepu šolskega leta 1926/27. razstavo risarskih izdelkov ter ženskih in deških ročnih del. Razstava je docela dosegla svoj namen. Posebno bogati so bili risarski izdelki. Zastopane so bile vse struje moderne risanje, kakor: narodna ornamentika, proste stilizacije, izdelki po naravi, plastika, barvanje z akvareli, pasteli in oljnatimi barvami. Smelo povdarjamo, da naši izdelki niso zaostajali za onimi meščanskih šol. Omeniti pa moramo, da je po vseh višjih razredih risanje vodila priznana strokovnjakinja tov. Julija Prestorjeva.

— Slovenski narod mnogo dolguje svojemu velikemu sinu Josipu Jurčiču, ki je bil pisatelj in politik v dobi našega narodnega preporoda. Naša dolžnost je, da se s hvaležnostjo spominjamo vsega, kar je z njim v zvezi. Njegova rojstna hiša na Muljavi razpada; nevarnost preti, da ta dragoceni spomenik izgine še to zimo, kar se je — žal — že zgodilo n. pr. z Aškerčev rojstno hišo v Globokem. Slovenci tega ne smemo dopustiti! Pojdimo na pomoč Jurčičevim

svojcem, ki jih je devet (brat z ženo, star 82 let, njegov sin z ženo in vnuki) in ki v svojih skromnih razmerah ne morejo preprečiti nesreče! Osnova se je odsek v »Slovenski Matici«, ki hoče z javnimi prispevki rešiti Jurčičevo rojstno hišo propadla. Obračamo se na častilce Jurčičevega pisateljskega in političnega imena, da po svojih močeh prispevajo v ta namen. Dorožni naj se pošiljajo ali uredništvom listov, ki jih bodo dali »Slovenski Matici«, ali pa naravnost »Slovenski Matici« v Ljubljani. — V Ljubljani, dne 12. julija 1927. — Dr. Drag. Lončar, predsednik. — Hugon Turk, oblatni vet. ref. in Jurčičev rojak, tajnik. — Dr. Josip Debevec, blagajnik. — Dr. Ivan Prijatelj, odbornik. — Dr. Ivan Grašauer, odbornik.

— Poročila sta se 9. t. m. v Ljubljani tovariša Metod Kumelj, strokovni učitelj na ljubljanski gluhošolnici in Vera Mohoričeva, učiteljica v Ljubljani.

— Brezalkoholna produkcija na jesenski razstavi. Vsi, ki žele razstaviti brezalkoholne izdelke na jesenski razstavi v Ljubljani, ki se vrši od 17. do 26. septembra t. l., naj se čim prej prijavijo »Brezalkoholni produkciji« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— Čepice za mlade junake je na splošno željo založila Brezalkoholna produkcija v Ljubljani. Komad stane 40 Din, pri večjem odjemu se pošiljajo poštne prosto. Lične čepice se bodo brez dvoma kmalu udomačile med mladino, ki nosi rada tudi zunanji znak junaštva — popolne treznosti.

— Tečaj »Brezalkoholne produkcije« se bodo na željo mnogih interesentov vršili za časa letošnje jesenske pokrajinske razstave. Prvi tečaj se vrši dne 19. septembra. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj sporoči naslov »Brezalkoholni produkciji« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljsvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poskusili obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!

Osebnostne zadeve.

— i Imenovanja na vadniško moškega učiteljskega v Ljubljani. Ukazno: Rado Grum, z odl.: Andrej Sežun, dodeljen: Viljem Deržaj.

— i V Kastvu je imenovan za vršilca dužnosti nadzornik Ante Trinajstić, šolski upravitelj v Sv. Mateju.

— i Upokojeni so: Ivan Klemenčič, učitelj v Krčevini-Lajtersberg, Albina Runovec, učiteljica v Škalskih Čirkovcih, Draga Kovač-Zajc, učiteljica v Gotovljah, Ljudmila Rojko-Bratkovič, učiteljica v Hočah.

— i Napredovanja. V 3. grupo II. kategorije: Anton Seliškar, Ferdinand Podražaj, Angela Legiša, Marija Zorn-Košič, Angelika Bezljaj-Jakulin, Vid Vertačnik, Ruža Golob-Kogelnik, Rudolf Gallo, Ferdinand Vidmar. V 4. grupo II. kategorije: Nataša Suhadolc-Satori, Vera Kriškovič, Franica Sturm, Albert Bregant.

Društvena zborovanja UJU.

Poročila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG je zborovalo dne 11. junija 1927 v Rušah ob 11. uri. Od 124 članov(ice) se je zborovanja udeležilo 51 članov(ice).

— Odobrilo se je zapisnik zborovanja z dne 7. maja t. l.

— Dopisi: Tov. predsednik prečita nato vse došle dopise.

— Predavanje: Tov. H. Bregant nam je v zanimivi obliki predaval o zgodovini Ruš.

— Sprejeti predlogi za pokrajinsko skupščino so bili odposlani poverjeništvu.

— Pri slučajnostih so se obravnavali znani Knafličevi predlogi. Tov. predsednik uvođa doma protestira proti temu, da si dovoljuje tov. Knaflič v svojem predlogu posluževati se društvenega imena, ker bi se s tem dalo omenjenim predlogom obiležje, kakor da so isti izšli iz društva kot takega. Vse stavljene predloge je utemeljeval tov. K. sam.

— Tov. Knaflič pojasnjuje dalje, da jih za to akcijo nihče ni pooblastil, temveč so se zato čutili poklicani sami, češ: »avtoriteta za to nam je bila ljubezen do učiteljsva!«

— Tov. Vauda omenja, da nas tov. Knaflič vedno z nečim preseneči. Povdarja dalje, da mi nismo ustanovili »Edinstva« in ga tudi nimamo potreb likvidirati. Ravno isto je s tiskovnimi tožbami. Sami so si jih z žalitvami nakopali, sami se naj rešijo iz njih. Naj pišejo dostojno in vredno učiteljev.

— Tov. Dimnik zavrne v zelo stvarnem in mirnem tonu izvajanja tov. Knafliča in razne neosnovane trditve, ki se iznašajo med članstvo.

— Nato je tov. Bregant prečital resolucijo, ki je bila sprejeta in objavljena v »Učit. Tov.« z dne 16. junija t. l.

— Popoldne si je članstvo ogledalo tovarno za dušik. — Iv. Džura, tajnik.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ. Naprošam Vas, da v smislu V. pogl. zakona o tisku z dne 4. avgusta 1925 (Slov. N. 8. avgusta 1925, št. 179., XXIX. 1925) priobčite z ozirom na članek natiskan v Vašem listu dne 28. julija 1927 v 4. številki na četrti strani v drugem stolpcu pod naslovom »Naša učiteljska zborovanja« in pod naslovom

»Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj«, kjer trdite: iz Slov. šolske Matice pa izstopamo v znak protesta, ker odbor (naj se izsleda krivec!) Slov. šolske Matice ni upošteval želja društva radi poverjenikov, marveč je zavzel napram Učiteljskemu društvu ptujskemu svoje posebno izzivalno stališče, sledeči popravek na istem mestu in z istimi črkami:

Ni res, da odbor Slov. šolske Matice ni upošteval želje Učit. društva za Ptuj in ptujski šolski okraj radi poverjenikov, niti ni zavzel napram društvu izzivalnega stališča. Odbor Slov. šolske Matice je bil in je vedno pripravljen upoštevati želje posameznih učiteljskih društev glede poverjenikov in na njih naslov pošiljati knjige. V konkretnem slučaju pa je bila želja glede dostave knjig upravitelji mestne deklške osnovne šole v Ptuju sporočena Slov. šolski Matici 3. aprila 1927, dočim so bile knjige iz Ljubljane ekspedirane že 1. aprila 1927 na naslov Matičnega poverjenika gosp. Ivana Zolnirja. — Slovenska šolska Matica v Ljubljani, dne 1. avgusta 1927. — Predsednik: Dr. Ljudevit Pivko. — Opomba: Prinašamo ta popravek, četudi v smislu pravil SSM kot pravne osebe, ni pravilno podpisan in ne odgovarja predpisom zakona o tisku. Nečemo delati nikomur krivice. — Uredništvo.

— NOVOMEŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO je odkrilo 11. junija t. l. na Ajdovcu spominsko ploščo v svetovni vojni padlemu tovarišu Janku Muhi. Po končanem odkritju spominske plošče je društvo zborovalo na tukajšnji osnovni šoli. Slavnosti se je kljub oddaljenosti udeležilo 56 članov.

— Pri zborovanju je predsednik uvodoma pozval prisotne, da so vstali ter s parminutnim molkom počastili spomin pokojnika. Takoj nato je prešel na dnevni red. Prečitali in obravnavali so se dospeli dopisi. Vozlitev delegatov za glavno skupščino je odpadla, ker ni društvo v stanju iste vzdržati. Končno je tov. Ivanetič omenil, da je pripravljen održati koncem leta pletarski tečaj, za kar je bil že večkrat naprošen.

Josip Macarol.

Predno se je učiteljsvo razšlo, se je pokojnikova mati do solz ginjena zahvalila učiteljsvemu za tako veličastno proslavljen spomin njenega sina. Tov. predsednik ji je v imenu učiteljsva v prav ginljivih besedah pojasnil, da je bila to naša dolžnost in le skromna oddolžitev za zasluge, ki si jih je zadobil pokojnik kot vzgojitelj. — Tajnik.

Književnost in umetnost.

— k Anton Kristan: O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovenske socialne demokratične stranke. Izdala Zadruga založba v Ljubljani. Cena knjigi 30 Din. — V knjigi je tudi »Seznam slovenskih socialističnemu delavstvu namenjenih knjig, brošur, revij in časopisov, ki ga je sestavil Cvetko Kristan.

Stampilje

za krajevne šolske odbore po predpisu

Oblastnega šol. odbora

izdeluje graverski zavod

SITAR & SVETEK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 13.

POSILANO.

Gospoda učitelja H. Klavora pozivam, da obelodani svoje grožnje, izražene v »Edinstvu«, št. 18., napram moji osebi. Na dan z njimi, da mi bo omogočeno se zavarovati pred golim sumničenjem in dati g. Klavori priliko, da bo svoja izvajanja podprl na merodajnem mestu.

VSEM ŠOLAM IN KRAJNIM ŠOLSKIM SVETOM

OFERIRAM

AMERIKANSKO PRAŠNO OLJE

BREZ DUHA, ZNAMKE HYGENIE

PO NAJNIŽJIH CENAH IN VSAKO KOLIČINO

AVGUST ŽLAHTIČ

RAZPEČEVALEC AMERIKANSKIH MINERALNIH OLJNATIH PRODUKTOV

MARIBOR
SLOVENSKA UL. 2.

FeliKan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK

POVSOD NA ZALOGI • TISKOVINE NA ZAHTEVO

GÜNTHER WAGNER, WIEN X. 1.

Ročni katalog

za šolsko leto 1927/28

Je že izšel in stane komad 16 Din

Poleg koledarja in kataloga za razredne in predmetne učitelje vsebuje Ročni katalog ta-le poglavja:

Brezplačno zdravljenje — davki — draginjske doklade za aktivne učitelje, za upokojence, vdove in sirote — državljanstvo — državni prazniki — kolovna lestvica — nastop službe — naše zastave — oblasti — plače (tabele) — pokojnina (odmera in tabele) — pošne pristojbine — pouka prosti dnevi — povišice — pravna pot za obrambo pravic — prejemki učiteljsva — rodbinska pokojnina, odmera — rodovnik naše vladarske hiše — selitveni stroški — službena doba in napredovanje — srezi v Sloveniji — stalnost v službi in stalnost na mestu — takse — upokojeitev — užitki po umrlih — važne razsodbe in odločbe — vojaška služba in učiteljsvo — vstop v državno (učiteljsko) službo in vozne olajšave.

Za gg. meščanskošolske učitelje, strok. učitelje, katehete in učiteljice ženskih ročnih del je prirejen katalog samo za posamezne predmete, kar naj se blagovoli povdarjati pri naročilu.

Ker je naklada z ozirom na število učiteljsva v Sloveniji — pa tudi Srbi in Hrvati naročajo Ročni katalog — majhna, požurite se z naročili.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Franciškanska 6.